

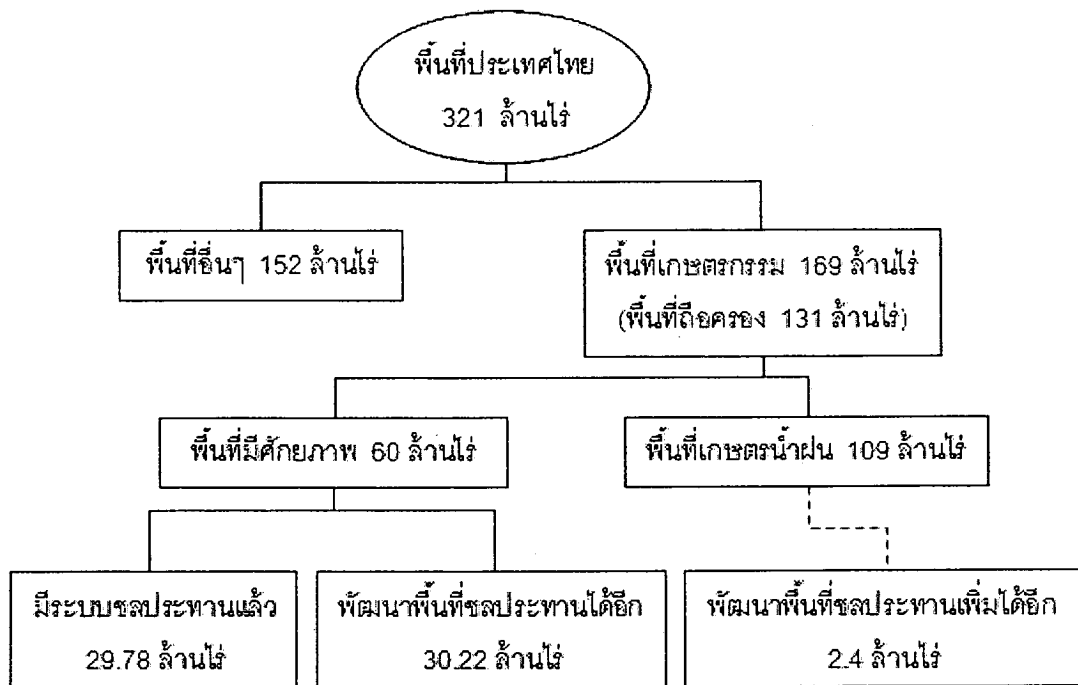
บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

กรมชลประทานนับเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความในการพัฒนาประเทศ ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการกรมชลประทานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554 กำหนดให้กรมชลประทานมีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของลุ่มน้ำให้เพียงพอ และจัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ กรมชลประทานมีหน่วยงานในสังกัดประกอบด้วย 38 สำนัก/กอง ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีงานก่อสร้างแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ประกอบด้วย โครงการชลประทานขนาดใหญ่ อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ โครงการชลประทานขนาดกลาง อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง และโครงการชลประทานขนาดเล็ก ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโครงการก่อสร้าง สำนักชลประทานที่ 1- 17

จากการศึกษาของกรมชลประทาน เมื่อปี 2555 พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณ 321 ล้านไร่ โดยมีพื้นที่ที่มีศักยภาพชลประทาน รวม 60 ล้านไร่ (พื้นที่ศักยภาพชลประทาน หมายถึง พื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก และมีศักยภาพการพัฒนาระบบชลประทานด้วยแรงโน้มถ่วงของโลก ความลาดชันน้อยกว่า 20%) ซึ่งได้หักพื้นที่ที่มีข้อจำกัดการใช้ที่ดินออกแล้ว เช่น พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ปัจจุบันกรมชลประทานมีพื้นที่ชลประทานที่พัฒนาแล้ว รวม 29.78 ล้านไร่ จึงยังเหลือพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอีกประมาณ 30.22 ล้านไร่ แสดงดังภาพ 1 แต่ด้วยงบประมาณที่มีค่อนข้างจำกัดประกอบกับมีจำนวนโครงการตามแผนงานหลายโครงการ จึงมีความจำเป็นต้องเลือกโครงการที่มีความเหมาะสมและให้ประโยชน์สูงสุดเพื่อเพิ่มศักยภาพการชลประทานของประเทศ

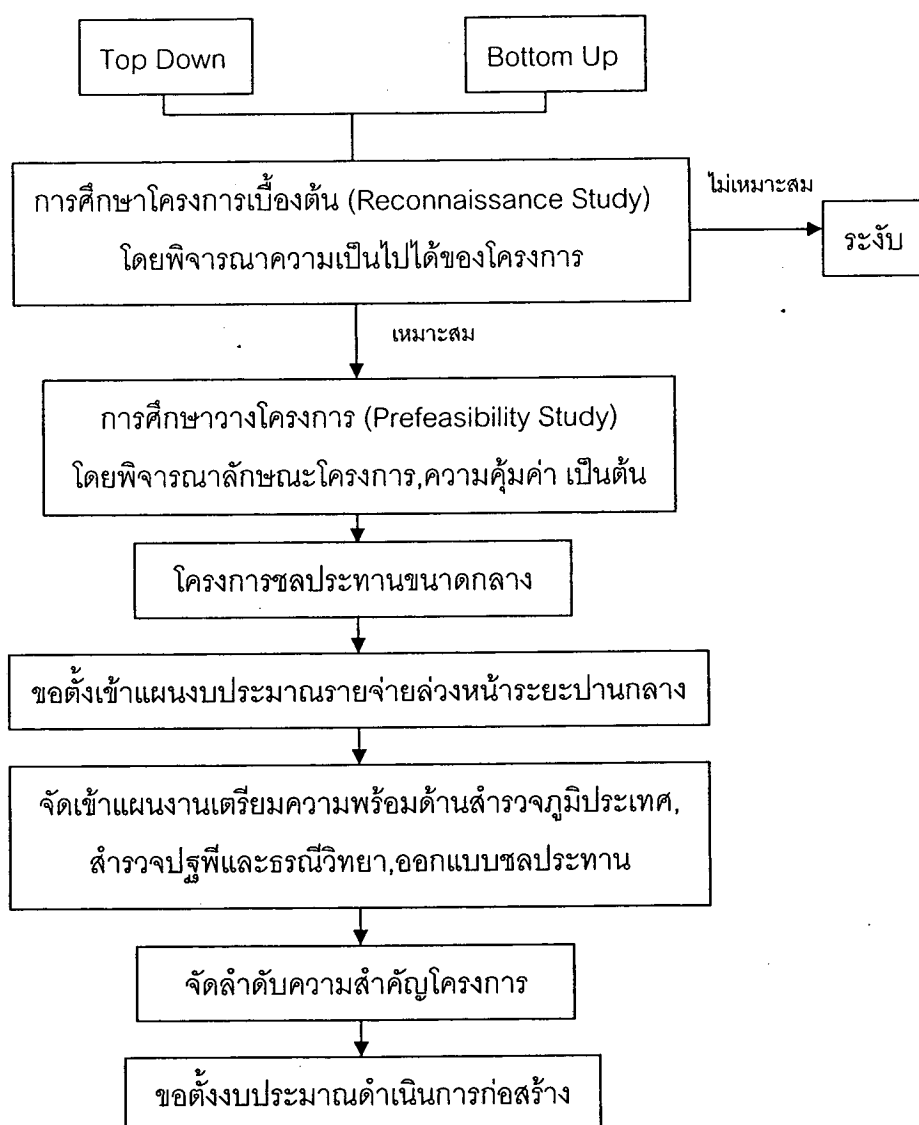

ภาพ 1 การพัฒนาการชลประทานของประเทศไทย

ที่มา: ณรงค์ สีนานนท์, 2556

สำนักงานก่อสร้าง 3 สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางขนาดกลาง เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมชลประทาน หน้าที่รับผิดชอบ งานก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดกลาง โครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การเพิ่มประสิทธิภาพการชลประทาน โดยดำเนินการวางแผน ประสานงานการเตรียมความพร้อมก่อนก่อสร้าง การขอใช้พื้นที่ก่อสร้าง จัดทำรายงานการศึกษาเบื้องต้น (Reconnaissance Report) ดำเนินการก่อสร้างควบคุมคุณภาพงานก่อสร้าง ตลอดจนส่งมอบโครงการที่แล้วเสร็จให้สำนักชลประทานหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสำนักงานก่อสร้าง 3 มีพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร และจังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 20,489,460 ไร่ โดยมีโครงการชลประทานขนาดกลางประเภทต่างๆ ตามแผนงานปี 2557 จนถึงปี 2566 จำนวนทั้งสิ้น 58 โครงการ ประกอบด้วย โครงการในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 11 โครงการ โครงการในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 25 โครงการ โครงการในพื้นที่จังหวัดพิจิตร จำนวน 8 โครงการ และโครงการในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 14 โครงการ ซึ่งโครงการชลประทานขนาดกลางส่วนใหญ่สามารถเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบ Top Down และ แบบ

Bottom Up แบบ Top Down เป็นการกำหนดแผนพัฒนาประเทศอย่างบูรณาการ ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ของรัฐที่จะต้องพัฒนาแหล่งน้ำรองรับแผนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในอนาคต สำหรับโครงการในอีกลักษณะหนึ่ง คือ แบบ Bottom Up ซึ่งเกิดจากการร้องขอของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากปัญหาทางด้านแหล่งน้ำ อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดด้านระยะเวลาทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ และงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีอยู่จำกัด ทางสำนักงานจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดลำดับความสำคัญโครงการชลประทานขนาดกลางตามแผนงาน สำหรับแผนงานเตรียมความพร้อมก่อนก่อสร้าง และจัดลำดับความสำคัญโครงการที่จะก่อสร้างก่อน – หลัง เพื่อให้ได้โครงการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์โครงการ

ภาพ 2 ขั้นตอนการขอตั้งโครงการชลประทานขนาดกลาง

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษา และรวบรวมข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจก่อสร้าง โครงการชลประทานขนาดกลางตามแผนงานของสำนักงานก่อสร้าง 3 สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง กรมชลประทาน โดยมีพื้นที่รับผิดชอบอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร และจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีความหลากหลายของสภาพภูมิประเทศ จึงทำให้มีประเภทโครงการที่หลากหลายด้วยเช่นกัน หลังจากนั้นจะดำเนินการสัมภาษณ์และจัดทำ แบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการชลประทานขนาดกลาง เพื่อให้ทราบถึงค่าน้ำหนักของปัจจัยแต่ละปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโครงการต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโครงการชลประทานขนาดกลาง สำหรับ จัดลำดับความสำคัญของโครงการชลประทานขนาดกลาง สำนักงานก่อสร้าง 3 สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะ โครงการชลประทานขนาดกลางในพื้นที่ของจังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร และจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานก่อสร้าง 3 สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง กรมชลประทาน
2. ทำการศึกษากลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการชลประทานขนาดกลางของสำนักงานก่อสร้าง 3 สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง กรมชลประทาน
3. การจัดลำดับความสำคัญด้วยการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาผลงานวิจัย ทฤษฎีต่างๆ เพื่อประยุกต์ใช้กับงานวิจัย พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อเลือกโครงการก่อสร้างงานชลประทานขนาดกลางของสำนักงานก่อสร้าง 3 สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานก่อสร้าง 3 หัวหน้ากลุ่มงานวิศวกรรม หัวหน้ากลุ่มงานก่อสร้าง 1 – 3 และผู้ควบคุมงานก่อสร้าง เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อเลือกโครงการก่อสร้างงานชลประทานขนาดกลาง เพื่อใช้ประกอบกระบวนการวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความสำคัญ

4. นำแบบสอบถาม และกระบวนการในการวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความสำคัญสำรวจกับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเดิม (2)
5. ประเมิน วิเคราะห์ ผลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามและกระบวนการวิเคราะห์
6. รายงานสรุปประโยชน์ของผลการวิจัย อุปสรรคปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสามารถใช้แบบจำลองช่วยในการตัดสินใจเลือกโครงการชลประทานขนาดกลาง
2. สามารถใช้เป็นแนวทางการวางแผนสำหรับงานเตรียมความพร้อมตามแผนงานของสำนักงานก่อสร้าง 3 สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง